

Selgituseks: Soode globaalse tegevuskava esialgne variant võeti vastu Ramsari konventsiooni liikmesriikide VII konverentsil Costa Ricas. 1999 lõpus toimus Saksamaal Freisingis IUCN'i Ökosüsteemide kaitsekorralduse komisjoni korraldusel töökoosolek tegevuskava läbivaatamiseks, mille tulemuseks on käesolev, täiendatud ja parandatud tegevuskava tekst. Töö tegevuskavaga jätkub ning see loodetakse kinnitada Ramsari VIII konverentsil 2002.

SOODE SÄÄSTLIKU KASUTAMISE JA KAITSEKORRALDUSE GLOBAALNE TEGEVUSKAVA

Global Action Plan for Peatlands (GAPP) Regarding Wise Use and Management

Sissejuhatus

Sood on kogu maailma jaoks oluline majanduslik ja ökoloogiline ressurss, mis kuni viimase ajani on siiski rahvusvaheliselt looduskaitsele pälvinud vähe tähelepanu. Turvast tootvad märgalad nagu rabad, madalsood, soometsad ja mangroovid moodustavad enam kui 50% maailma märgaladest. Nad esinevad kõigis bioomidest, kuid eriti boreaalsetel ja troopilistel aladel. Üha enam mõistetakse soode tähtsust ökosüsteemidena, millel on oluline osa kliimamuutusega seonduval globaalse süsiniku kaitsele, bioloogilises mitmekesisuses, globaalsetes veeprobleemides, ja paljudes inimühiskonnale väärtuslikes märgala funktsioonides.

Sood ähvardab palju ohte, mis mitmetel juhtudel nõuavad tungivat riiklikku ja/või rahvusvahelist sekkumist. Hiljutiseks näiteks on tulekahjude mõju troopilistele soodele. Maailma säilinud soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse võimalusi piirab mitte ainult ebapiisav teaduslik ja tehniline informatsioon vaid ka erinevate sotsiaalsete, majanduslike ja kultuuriliste tegurite mõju. Liikmesriigid ja partnerid peavad hindama nende piiravate tegurite tähendust erinevatel skaaladel ja vastavates rahvuslikes raamistikutes.

Sood moodustavad maailma märgalaressursi olulise osa. 1996 märtsis, vahetult enne Ramsari konventsiooni liikmesriikide VI konverentsi, toimus mitmete partnerorganisatsioonide koostöös soode globaalsele kaitsele pühendatud rahvusvaheline seminar. See oli üks paljudest rahvusvahelistest töökoostumistest (nt. Rahvusvahelise Sookaitsegrupi 6. nõupidamine, 1994 ja üritus Peatland Convention, mille 1997 korraldas Scottish Wildlife Trust), kus keskenduti sellele, et juhtida maailma tähelepanu tungivale vajadusele edendada soode säästlikku kasutamist ja kaitsekorraldust (management) säästva arengu kontekstis. Jõuti järeldusele, et sood on ala-esindatud märgala-tüüp Rahvusvahelise tähtsusega märgalade nimestikus ja Ramsari konventsiooni liikmesriikide VI (1996) ja VII (1999) konverentsi soovitusel. Valitsus- tööstus- ja valitsusväliste organisatsioonide koostöös on Ramsari konventsiooni kasutades välja töötatud soode ökosüsteemide säästlikule kasutamisele ja kaitsekorraldusele suunatud globaalse tegevuskava elemendid.

Soodel on suur rahvusvaheline tähtsus. ÜRO Kliimamuutuste raamkonventsiooni osapoolte (UNFCCC) IV konverentsil 1998 novembris rõhutati, et süsiniku sidumine soodes on kriitilise tähtsusega Kyoto Protokolliga elluviimise kiirendamisel. UNFCCC'i V konverentsil novembris 1999 esitati oluline dokument võimaluste kohta teha märgalade ja kliimamuutuse probleemistikus koostööd. Süsinikuvarude kaitse peab lahutamatuks sisaldama soodes leiduvate süsinikuressursside säästlikku kasutamist ja süsiniku krediitide ülemaailmse kaubandusmehhanismi potentsiaalset rakendamist. Seega on jõutud äratundmisele, et sood on maakera süsinikuvarude peamine komponent ja väärtuslik majanduslik ressurss.

Soodel on eriline ja tähtis roll ka globaalse bioloogilise mitmekesisuse kaitsele. Need ökosüsteemid on mõnede kõige haruldasemate meile teadaolevate taime- ja loomaliikide refuugiumiks. Sood toimivad ka looduslike mahutitena ja filtritena, mõjutades vee koguseid ja kvaliteeti, mis on tähtis kohalikele kogukondadele kogu maailmas. Seega on sood Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni tähtis ja seni veel vähe käsitletud valdkond.

Soodeprobleemistkuga seonduvad majanduslikud, sotsiaal-kultuurilised ja keskkonnahuvid, mis on olulised Ramsari konventsiooni, Kliimamuutuste konventsiooni, Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni ja teiste rahvusvaheliste lepete elluviimisel.

On leitud, et Malawi printsiipides esitatud *Ökosüsteemne lähenemine*, mis on kinnitatud ka bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni rakendamise raamistikuks, on sobiv ka soode globaalse tegevuskava elluviimiseks. See vastab Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni liikmesriikide IV konverentsi otsusele IV/15 ja Ramsari konventsiooni VII konverentsi resolutsioonile VII.15, milles osutatakse vajadusele kasutada ökosüsteemset lähenemist.

Globaalse tegevuskava arendamine

Globaalse tegevuskava koostamine on toimunud rea aastate vältel tõusujoones. Oma panuse sellesse on andnud suur hulk teadus- ja tehnilisi eksperte ja rahvusvahelisi foorumeid. Soodega seotud algatused on muutunud osaks valitsuste poolt tunnustatud peamisest arengusuunast, mille näiteks on Ramsari konventsiooni VI ja VII konverentsi soovitusel. Võimalusi koostööks teiste konventsioonidega suurendab mõnede peamiste rahvusvaheliste keskkonnalepete poolt vastu võetud Memorandum mõistmisest ja ühistöö plaanidest (Memoranda of Understanding and Joint Work Plans).

Bioloogilise mitmekesisuse, kliimamuutuse ja süsinikuvarude, soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse seotus oli arutlusteemaks 13. Globaalse bioloogilise mitmekesisuse foorumi seminaril, mis toimus 7-9. mail 1999 San José Costa Ricas. Seminaril organiseeris IUCN terve rea partnerorganisatsioonide toetusel. Seminaril vaadati esmakordselt läbi *Soode säästliku kasutamise ja kaitse globaalse tegevuskava* projekt. Konventsiooni VII konverents võttis tegevuskava projekti vastu (soovitus VII.1). Soovitus kohustatakse kava edasiarendamise eest vastutavaid organisatsioone panema lõplik tekst kokku osapoolte VIII konverentsiks 2002.

Tegevuskava elemendid kujunesid välja vahemikus 1994-1999 toimunud ulatuslike teaduslike ja tehniliste konsultatsioonide tulemusena. Tegevused põhinevad nendel soovitusel, mis on tehtud varasematel rahvusvahelistel foorumitel:

- 1994, *Trondheimi deklaratsioon*, mis võeti vastu IMCG 6. sümposiumil Norras, Trondheimis.
- 1995, *Edinburghi deklaratsioon*, mis koostati üritusel International Peatlands Convention Shotimaal Edinburghis.
- 1995, *Palangka Raya deklaratsioon*, mis võeti vastu Troopiliste turbaalade bioloogilise mitmekesisuse ja säästva kasutamise rahvusvahelisel konverentsil Indoneesias Palangka Rayas.
- 1996, *Soode ja turbaalade kaitse globaalne tegevuskava*, mis esitati turbaalade ja soode kaitse rahvusvahelisel seminaril Brisbane's Austraalias.
- 1996, Ramsari konventsiooni osapoolte VI konverentsi *Soovitus VI.1 ja Strateegiline plaan 1996-2002*.
- 1997, *Rahvusvahelise Turbaühingu (IPS) ja Rahvusvahelise Sookaitsegrupi (IMCG) ühisseminari soovitusel*. Surwold, Saksamaa.
- 1998, IUCN'i Ökosüsteemide Kaitse Komisjoni aruanne "*Troopiliste turbaalade integreeritud planeerimise ja kaitsekorralduse juhised*".
- 1998 juuni, *Sood surve all – arktilistest troopiliste soodeni*, IUCN-CEM'i ja Märgala-teadlaste Ühingu rahvusvaheline seminar, Anchorage, Alaska, USA.
- 1999 mai, *IUCN'i globaalse bioloogilise mitmekesisuse 13. foorumi seminar soode säästlikust kasutamisest*, San José, Costa Rica.
- 1999 mai, Ramsari konventsiooni osapoolte VII konverentsi *Soovitus VII.1*.

- 1999 juuli, *Avaldus troopiliste soode kohta*, Troopiliste turbasoode rahvusvahelise konverentsi avaldus, Penang, Malaisia.
- 1999 septembris arutati tegevuskava Ramsari Teaduslik-tehnilise Paneeli aastakoosolekul Glandis, Sveitsis.
- 1999 novembris arutati tegevuskava IUCN-CEM'i poolt selleks kokkukutsutud töökoosolekul Freisingis Saksamaal.

See dokument on üleilmse soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse teaduslikuks ja tehniliseks aluseks. Siiski tuleb tegevuskava üle tunduvalt enam konsulteerida, eriti oluline on adekvaatne informatsioon ja nõuanded arengumaade ekspertidelt ja valitsustelt, eriti erinevate sotsiaalsete, kultuuriliste ja majanduslike perspektiivide suhtes.

SOODE GLOBAALNE TEGEVUSKAVA

Selle tegevuskava koostajad tunnustavad soode tähtsust globaalse bioloogilise mitmekesisuse säilitamisel, maailma kliimale eluliselt tähtsa süsiniku säilitamisel ning looduslike ressursside säästlikul kasutamisel ja kaitsmisel inimeste ja looduskeskkonna hüvanguks.

Tegevuskava eesmärgid

Käesoleva soode globaalse tegevuskava eesmärgid on:

- a) Luua raamistik rahvuslikele, regionaalsetele ja rahvusvahelistele algatustele, mis aitavad kaasa koostööle soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse strateegiate arendamisel;
- b) Edendada valitsus- ja valitsusväliste- ning eraorganisatsioonide riiklikku, regionaalset ja rahvusvahelist koostööd neid strateegiaid toetavate algatuste rahastamiseks ja elluviimiseks;
- c) Hõlbustada selle tegevuskava elluviimise vajalikkuse mõistmist ja toetuse leidmist Ramsari konventsiooni, Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni, Kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokollis ja teiste vastavate riiklike, regionaalsete ja rahvusvaheliste mehhanismide kaudu.

Tegevuskava osalised

Soode globaalse tegevuskava koostööpartneriteks on paljud ühendused ja organisatsioonid, sealhulgas:

- IUCN -i Ökosüsteemide Kaitsekorralduse Komisjon (IUCN/CEM);
- Ramsari Konventsioon ja selle osapooled;
- Rahvusvaheline Sookaitsegrupp (IMCG);
- Rahvusvaheline Turbaühing (IPS);
- Wetlands International (WI);
- Märgalateadlaste Ühing (SWS)
- Globaalne Keskkonna Võrgustik (Global Environment Network)
- Märgalade Poliitika- ja uurimisinstituut (IWPR) ja teised asjast huvitatud partnerid.

Võimalused

Soode globaalne tegevuskava määratleb võimalused kava eesmärkide saavutamiseks allpool toodud tegevuste abil. Need tegevused on tuletatud sellealastel rahvusvahelistel foorumitel ajavahemikus 1994-1999 heakskiidetud ettepanekutest.

Tegevuskavas on kaheksa võimalust:

- Teave globaalsete sooresursside kohta;
- Soodealane haridus ja teadlikkus;
- Poliitika, kaitsekorralduse juhendid ja seadusandlikud vahendid;
- Soode säästlik kasutamine;
- Uurimisalane koostöö ja õppekeskused (Centers of Excellence);

- Institutsionaalne suutlikkus;
- Rahvusvaheline koostöö; ja
- Elluviimise strateegia.

1. võimalus: teave globaalsete sooressursside kohta

Vajalik on globaalselt standardiseeritud sooterminoloogia ja klassifikatsioonisüsteemide väljatöötamine.

Tegevused:

- 1.1. IMCG, IPS'i, IUCN/CEM'i ja teiste asjasthuvitatud partnerite koostöös kutsuda ellu *globaalsete sooökosüsteemide ja turbaterminoloogia töögrupp* ja anda välja ajakohastatud *Sooterminite sõnastik* mitmetes keeltes, tuues selles ära soode säästliku kasutamise ja kaitsega seotud terminite definitsioonid.
- 1.2. Partnerorganisatsioonide (nagu IPS, IUCN, Wetlands International, IMCG) ja Ramsari konventsiooni liikmesriikide koostöös:
 - a) koostada soode klassifikatsiooni ja terminoloogia alaseid regionaalseid ja rahvuslikke aruandeid, võimalusel olemasolevate trükiste (sealhulgas *International Peat Journal*) erinumbrina;
 - b) koostada soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse ja looduskaitse elektrooniline bibliograafia;
 - c) organiseerida selleteemalisi regionaalseid ja rahvusvahelisi seminare ja sümposioone; ja
 - d) koostada rahvusvaheliseks levitamiseks rida informeerivaid trükiseid soode regionaalse kasutamise ja kaitsekorralduse olukorrast maailmas.
- 1.3. Koostada aruanne globaalsetest sootüüpidest ja -regioonidest, mis oleksid võimalikult seotud Ramsari konventsiooni märgalade klassifikatsiooniga.

Oluline on luua globaalne andmebaas turbaalade ja soode ökoloogiliste karakteristikute ja leviku, sealhulgas süsinikuvarude kohta. Wetland International'i Ramsari alade andmebaas sisaldab kirjeldavat informatsiooni enam kui 1000 Ramsari ala kohta maailmas. Kavas on seda suurendada 2000alani järgmise dekaadi jooksul. Paljud neist aladest on sood. Vajalik on analüüsida sellesse andmebaasi kuuluvate soode olemust ja võimalikke tulevikusuundumusi.

Tegevused:

- 1.4. Riigid peaksid määratlema biogeograafilised regioonid vastavalt soodealasele informatsioonile. Loomulikult tuleb lubada soodealase andmestiku integreerimist ja sünteesi standardiseeritud raamistikus;
- 1.5. Mitmetes regionaalsetes ja ülemaailmsetes ülevaadetes sisalduva ulatusliku soode levikuandmestiku põhjal tuleks luua globaalne andmebaas. Seda tuleks teha koostöös Wetland International'i ja Ramsari konventsiooniga ja teiste tehniliste organitega (nagu Maailma Looduskaitse Seirekeskus).
- 1.6. Ramsari liikmesriigid, Ramsari Teaduslik-tehniline Paneel, Ramsari büroo, IPS, IUCN-CEM, Wetlands International, IMCG ja teised asjasthuvitatud partnerid peaksid hindama soode uurituse taset ja kvaliteeti kogu maailmas ja määratlema need alad, mis vajaksid tõhusamat inventeerimist.
- 1.7. Kyoto protokolliga osapooled peaksid looma globaalse süsiniku andmebaasi, mis sisaldaks informatsiooni soodes (nii metsaga kui metsata ökosüsteemides) leiduvast süsinikust; ja mis oleks oluline vahend protokolliga elluviimise vajalikkuse mõistmisel ja läbirääkimistel.
- 1.8. Soode alal asjatundlikud organisatsioonid peaksid olema otseselt kaasatud riiklikesse ja rahvusvahelistesse algatustesse, kus on tegemist süsiniku sidumise ja süsiniku krediidi projektide arendamisega UNFCCC Kyoto protokolliga raames.

Vajalik on luua soode olukorra, sealhulgas funktsioneerimise, ressursikasutuse, ökoloogilistes karakteristikutes toimuvate muutuste, restaureerimise ja rehabiliteerimise jälgimiseks *Ülemaailmne seisundi ja suundumuste jälgimise teenistus* (Global Status and Trends Survey). See on väga oluline soode funktsioonide ja väärtuste teadvustamisel ja teadlikkuse edendamisel. Selline algatus aitaks oluliselt kaasa globaalsele ökosüsteemide hindamisele (Millennium Assessment of Global Ecosystems), mida koordineerib Maailma Ressursside Instituut ja IUCN'i globaalse ökosüsteemide informatsioonisüsteemi arendamisele.

Tegevused:

- 1.9. Andmed soode maakasutuse, inventuuri, ökoloogilise iseloomu muutuse, restaureerimise ja rehabiliteerimise ning suundumuste kohta peaksid kuuluma liikmesriikide rahvuslikesse aruannetesse Ramsari konventsioonile.
- 1.10. Soode partnerorganisatsioonide koostöös tuleks koostada informatiivseid koondaruandeid, et valgustada ülemaailmse sooressursi olukorda Ramsari konventsiooni, Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni, UNFCCC'i ja teiste vastavate rahvusvaheliste foorumite kokkusaamistel.
- 1.11. Tuleks teha kokkuvõtte praegustest teadmistest soode ökosüsteemide kohta, eesmärgiga määratleda prioriteetsed alad edasiseks uurimiseks, et kaasa aidata soode, sealhulgas Ramsari alade säilimisele.

2. võimalus: Soodealane haridus ja teadlikkus

Soodealase informatsiooni lülitamine haridus- ja koolitusprogrammidesse on soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse oluline osa.

Tegevused:

- 2.1. Riiklikud või kohalikud haridusorganisatsioonid peaksid lülitama sood tutvustava informatsiooni haridusprogrammidesse, eriti aladel, kus sood on maastiku oluliseks komponendiks. Selline informatsioon peaks haarama soode ökoloogilisi, majanduslikke ja kultuurilisi funktsioone ja väärtusi, samuti ka nende tähtsust inimestele, sisaldades sealhulgas kohalike kogukondade, naiste ja põliselanike vastavaid traditsioonilisi teadmisi.
- 2.2. Tuleb organiseerida spetsiifilisi soodega seotud hariduslikke ettevõtmisi, nii rahvuslikke kui rahvusvahelisi. Neid tuleb igas Ramsari liikmesriigis korraldada asjatundlike valitsusväliste organisatsioonide toel, arvestades olemasolevaid võimalusi ja informatsiooni:
 - a) olemasolevate haridus- ja õppeprogrammide kohta;
 - b) haridusprojektide ja näituste kohta, mis aitaksid paremini mõista ja hinnata kohalike või regionaalsete soode kasulikkust ja väärtust kohalikule kogukonnale; ja
 - c) sooressursside tähtsuse kohta rahvuslikule ja ülemaailmsele majandussüsteemile.

3. võimalus: poliitika, kaitsekorralduse juhendid ja seadusandlikud vahendid

Vajalik on välja töötada looduslike ressursside säästva arengu ja kaitse eesmärkidele vastavad *rahvuslikud poliitikad*, mis määratlevad selged eesmärgid ja strateegiad. Vajalikud on (rahvuslikul ja rahvusvahelisel tasandil) ülevaated seadustest ja institutsioonidest, mis võiksid kaasa aidata soode säästlikule kasutamisele ja kaitsekorraldusele.

Vajalikud on soode kaitsekorralduse juhendid ja mudelid riiklike või regionaalsete tegevuskavade elluviimiseks.

Vajalik on laiendada soode funktsioone ja väärtusi iseloomustavat Ramsari alade globaalset võrgustikku.

Tegevused:

- 3.1. Tuleb üle vaadata olemasolevad riiklikud poliitikad, seadused ja määrused veendumaks, et tegemist on efektiivse soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse praktikaga; ja rakendada meetmeid kui leitakse, et sood on märkimisväärses ohus.
- 3.2. Kui ollakse üksmeelel, et olemasolev kaitstavate soolade võrgustik on ebapiisav, tuleb laiendada soode looduskaitsealasid, parke või muud tüüpi sookaitsealasid.

- 3.3. Tagada rahvuslikult, regionaalselt ja globaalselt tähtsate ja representatiivsete soode kaitse, eriti suurendades Ramsari alade arvu.
- 3.4. Töötada välja üksikasjalikumad kriteeriumid soode spetsiifiliste omaduste kindlakstegemiseks, et nimetada neid rahvusvaheliselt tähtsateks märgaladeks ja parandada sood puudutava informatsiooni kvaliteeti Ramsari andmebaasis.
- 3.5. Koostada globaalseid ja riiklikke soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse plaane ja juhiseid, seejuures pidades silmas järgmisi üldisi eesmärke:
 - a) kasutada nende maade uurimistulemusi ja kogemusi, kus soode metsandus, turba kasutamine energeetikas ja aiandusturba kaevandamine on toimunud pika aja jooksul.
 - b) soodustada soode funktsioonide ja väärtuste säästlikku kasutamist rakendades riiklike maakasutusplaneeringuid; ja
 - c) aidata kaasa rahvusvahelistest konventsioonidest ja lepetest tulenevate riiklike kohustuste täitmisele soode säästlikul kasutamisel.
- 3.6. Toetada ettepanekute esitamist ametlikes arendusprojektidesse, et luua ja ellu viia riiklikke ja regionaalseid plaane ja juhendeid soode säästlikuks kasutamiseks ja kaitsekorralduseks. Eriti vajalik on see arengumaade ja ülemineku-majandusega riikide puhul, kus sood moodustavad maastiku olulise osa (sealhulgas boreaalsed rabad, rannikumangroovid, troopilised soometsad). Näiteks võib tuua IUCN'i Troopiliste soode integreeritud planeerimise ja kaitsekorralduse juhendi (1998).

4. võimalus: soode säästlik kasutamine

Vajalik on olemasolevate soode säästliku kasutamise kontseptsioonide süntees, võttes arvesse Ramsari konventsiooni ja teiste rahvusvaheliste dokumentide definitsioone ja printsiipe.

Tegevused:

- 4.1. IMCG, IPS'i ja teiste partnerite poolt loodud *Säästliku kasutamise töögrupp*, mis tegeleb soode säästliku kasutamise kontseptsioonide, terminoloogia ja filosoofia sünteesimisega, peab ette valmistama *Arutelu-dokumendi* ja *Säästliku kasutamise juhendi maailma soode ja turbaalade jaoks*, et seda koostöös Ramsari konventsiooni ja teiste partneritega avaldada ja maailmas levitada.
- 4.2. Tuleb koostada aruandeid selle algatuse kohta rahvusvahelistele organisatsioonidele ja Ramsari konventsiooni ning Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni jt. lepete osapooltele levitamiseks.
- 4.3. Soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse elluviimisele aitaks kaasa tõhusam informatsioon soode kaitsekorralduse kuludest ja tuludest ja erinevate majanduslike ja sotsiaalsete ergutusmeetmete mõjust.

5. võimalus: uurimisalane koostöö ja õppekeskused (centers of excellence)

Vajalik on soode uurimise alane koostöö ja õppekeskuste rajamine, et edendada ühisprojekte, erinevate organisatsioonide jõupingutuste integratsiooni ja liikumist ühise eesmärgi suunas. Vajalik on koostöös tehtavate teadusuuringute ja kaitsekorralduslike uuringute abil selgitada soode säästliku kasutamise ja taastamise prioriteedid, et kaasa aidata globaalsele planeerimisele.

Tegevused:

- 5.1. Tugevdada rahvusvahelist koostööd ja infovahetust soode säästliku kasutamise ja kaitsekorraldusega seotud organisatsioonide ja institutsioonide vahel.
- 5.2. Parandada teadmiste taset maailma soode bioloogilise mitmekesisuse ja ökoloogilise iseloomu kohta, suurendades ülikoolide, tööstus- ja valitsuste-vaheliste uurimisühenduste võimalusi uurimistööks. Siia kuulub ka soode õppekeskuste (centers of excellence on peatlands) loomine ja väljaõppe ja teadusuuringute oluline laiendamine sooökoloogia, sooteaduse ja tehnoloogia vallas.
- 5.3. Partnerorganisatsioonide, nagu IUCN-CEM, IPS, IMCG, SWS ja teised, ning Ramsari konventsiooni osapoolte koostöös luua efektiivsem ülemaailmne suhtlusvõrk:
 - a) tõhustades infovahetust uute tehnoloogiate osas;

- b) selgitades välja ühendusi ja spetsialiste, kes on võimelised nõustama organisatsioone ja valitsusi soodega seotud projektide juures.

6. võimalus: institutsiooniline suutlikkus

Soode säästlik kasutamine ja kaitsekorraldus on nii arenenud maade kui ka arengumaade ja ülemineku-majandusega riikide probleem. Väga oluline on arendada kohalikku ja kogukondlikku suutlikkust soodealaste algatuste elluviimiseks.

Tegevused:

- 6.1. Edendada kohalikke ja kogukondlikke algatusi ja tegevust soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse osas arengu- ja maakasutuse planeerimise programmide kaudu; eriti nende programmide kaudu, mis avaldavad mõju ja mida saavad ellu viia naised, põliselanikud ja kohalikud organisatsioonid.
- 6.2. Toetada soode kaitsekorralduse ja taastamise alaseid uuringuid ja tehnoloogiate levitamist, vältides jõupingutuste dubleerimisest ja kasutades maksimaalselt olemasolevaid ressursse, eriti kui see toimub kohalike kogukondade huvides arengumaades ja ülemineku- majandusega riikides.
- 6.3. Edendada rahvuslike ja kohalike soode kaitsekorralduse ekspert-organisatsioonide kujunemist.

7. võimalus: rahvusvaheline koostöö

Kõik, kel on huvid soode globaalses kasutamises, peavad tegema tihedamat koostööd, edendades ühistegevust ja maksimaalselt kasutades nende ülesannete täitmiseks vajalike finants- ja programmiressursse.

Rahvusvahelist koostööd soode säästlikul kasutamisel ja kaitsekorraldamisel tuleb toetada Ramsari konventsiooni, Bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni, ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni ja teiste vastavate rahvusvaheliste lepete kaudu.

Tegevused:

- 7.1. Tuleb efektiivselt kasutada rahvusvahelisi konventsioone, leppeid ja määrusi, et aidata kaasa globaalsete sooressursside säästlikule kasutamisele ja kaitsekorraldusele kooskõlas ÜRO Agenda 21 printsiipidega.
- 7.2. Soode säästliku kasutamise ja kaitsekorralduse teemad tuleb lülitada diskussioonidesse ja resolutsioonidesse, mida valmistatakse ette Ramsari konventsiooni ja teiste lepete, nagu Bioloogilise mitmekesisuse konventsioon, Kliimamuutuste konventsioon jt. osapoolte konverentsideks ja muudeks kohtumisteks.
- 7.3. Ramsari Büroo ja IUCN'i Ökosüsteemide Kaitse Komisjon peavad globaalsete sooressursside problemaatikas võtma aktiivse kordineerija rolli; seda koostöös nendega, kel on soodega seotud huve (peatland stakeholders), ja ekspertorganisatsioonidega ja ühendustega nagu IPS, IMCG, GEN, SWS, Wetlands International jt.
- 7.4. Soode-organisatsioonid peavad korraldama vähemalt ühe ühise kohtumise kutsutud osalistele ja juhatuse liikmetele igal aastal, kus keskendutakse võtmetemadele, ühisettevõtmiste edendamisele ja informatiivsete sidemete tugevdamisele vastavate gruppidega.
- 7.5. Tuleb välja arendada mehhanismid soode kaitsekorralduse ja taastamise tehnoloogia ja kogemuse edasiandmiseks arengumaadele ja ülemineku-majandusega riikidele.

8. võimalus: elluviimise strateegia

Soode globaalse tegevuskava vastuvõtmisel on nõutav ja oluline efektiivne elluviimise strateegia.

Tegevused:

- 8.1. Määratleda koostöös soo-organisatsioonidega, institutsioonidega ja ühendustega programmi rakendamine ja finantseerimine.
- 8.2. Kasutada seda tegevuskava ametlike arenguabi taotluste puhul ja koostöös regionaalsete, riiklike ja rahvusvaheliste kokkulepete, lepingute ja organisatsioonidega.

8.3. Luua seire-protsess tegevuskava elementide ja ajakava hindamiseks.

IMCG uudistekirjast 2000/1 tõlkis Kai Kimmel.

*NB! Rahvusvahelise Turbaühingu (IPS) ja Rahvusvahelise Sookaitsegrupi (IMCG) ühisnõupidamisel Freisingis Saksamaal 1999 novembris arutati nende kahe ülemaailmse soo-organisatsiooni ühisprojekti, **maailma soode säästliku kasutamise juhendi**, esialgset varianti. Leiti, et palju on veel ära teha nii soode funktsioonide ja väärtuste (mis võivad olla konfliktis) inventuuri osas kui ka praktilise juhendi formuleerimisel. Eesmärgiks on esitada terviklik IPS'i-IMCG aruteluvariant Quebecis (Wetland Millenium Event 2000) ja haarata edaspidi diskussiooni ka teised organisatsioonid.*